

Lynda Cohen Loigman

DOHAZO VAČKA

SPŘÍZNĚ-
NÝCH DUŠÍ

Dvě srdce. Dva konce zlaté nitě. Jedna odvážná dívka.

Už jako dítě v roce 1910 Sara Glikmanová pozná svoje nadání: dokáže lidem nacházet spřízněné duše a seznamovat je. Hledání partnerů ale v židovské komunitě na Manhattanu považují za svou výsadu muži a dívku ve své profesi neuznávají. Deset let Sara seznamuje budoucí manžele potají, ale dříve nebo později bude muset bojovat za to, aby směla zaujmout místo mezi ostatními a získala si uznání.

Sařina vnučka Abby je úspěšnou manhattanskou rozvodovou právníčkou, která zastupuje ty nejbohatší klienty. Když její milovaná babička Sara zemře, Abby zdědí její sbírku záznamů o párech, jež Sara seznámila. Abby však na vybledlých stránkách nachází více otázek než odpovědí. Proč jí babička odkázala svoje deníky? Co by z nich Abby měla vyčíst? Proč se zaměstnání, které jí dřív připadalo tak zajímavé, najednou zdá být zcela bezvýznamné? Je Abby ochotná obětovat kariéru, na níž tak tvrdě pracovala, aby splnila babiččin slib cizímu člověku? A skutečně existuje něco takového jako láska na první pohled?

„Okouzlující... Autorka hladce přechází mezi příběhy dvou odvážných hrdinek a s lehkostí popisuje řadu historických detailů. Čtenáři se mohou těšit na nevšední zážitek.“

– Publishers Weekly

„Fascinující výprava do málo známého koutu americké historie.“

– New York Journal of Books

DOHAZOVAČKA
SPŘÍZNĚNÝCH DUŠÍ

Lynda Cohen Loigman

DOHAZO V AČKA

SPŘÍZNĚNÝCH
DUŠÍ

Přeložil Zdík Dušek

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

The Matchmaker's Gift © 2022 by Lynda Cohen Loigman
Published by St. Martin's Press, an imprint
of St. Martin's Publishing Group, in New York, USA
Published in agreement with Marly Rusoff & Associates, Inc.
of Bronxville, New York, USA
Translation © Zdík Dušek, 2023
Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2023

All rights reserved

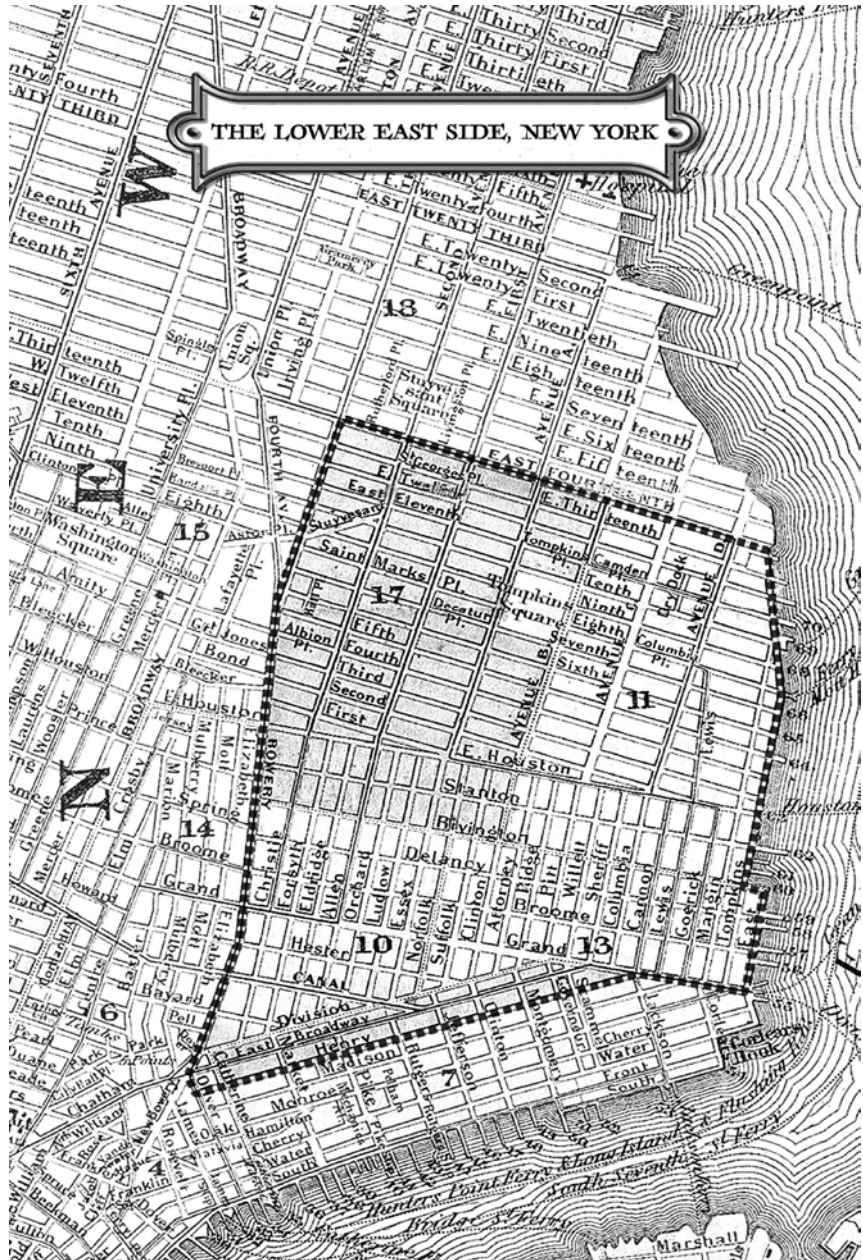
ISBN 978-80-7625-775-7 (ePub)

ISBN 978-80-7625-774-0 (pdf)

ISBN 978-80-7625-189-2 (print)

Pro Ellie a Adelle

THE LOWER EAST SIDE, NEW YORK

*Vždycky jsem byla žena, která zařizovala všechno možné
Jako večírek s obědem, partie pokeru a lásku
„PŘILOŽÍM RUKU K DÍLU!“*

Hello, Dolly!

TEXT: JERRY HERMAN

SARA

1910

Dohazovačka pro tento zvláštní nový svět

První pár Sara seznámila, když jí bylo deset. Týden cestovala z Čaláraši do Libavy, s rodiči, sestrou Hindel a třemi neukázněnými bratry, aby se nalodili na obří parník do New Yorku. Pobřeží se za nimi rozplynulo v mlze a osmnáctiletá Hindel kvílela jako dítě trpící kolikou. Oplakávala vesnici, kterou už nikdy neuvidí, a pohledného mladíka, kterého v ní nechala. Matka, která neměla se slzami trpělivost, ukázala na hladinu, jež je obklopovala ze všech stran. „V oceánu je už tak vody dost,“ řekla. „Jestli nepřestaneš brečet, utopíš ryby.“

Vyšly na palubu z kajuty třetí třídy, která připomínala stísněnou celu páchnoucí zvratkou a solí. Sara si říkala, že mořský vzduch

třeba zvedne Hindel náladu, ale modrozelené nebe neposkytovalo žádnou útěchu. Když Hindel promáčela matčiny kapesníky, začala používat záhyby vlastní sukně. Víčka měla zarudlá, opuchlá a otlačená, ale i přes zjevný zármutek byla jasně vidět její krása. Hindelina pleť byla právě tak jemná jako pěna na vlnách. Copy, které jí splyvaly na záda, byly jako medové hedvábí.

„Najdi otce a přines mi jeho kapesník,“ pošeptala matka Saře. „Rychle, než si tvoje sestra zničí šaty.“

Sara ochotně poslechla, aby aspoň na chvíli unikla tomu kvílení. Otce nikde neviděla, ale nebála se procházet mezi cizími lidmi. Minula hlouček mladíků, z nichž nejmíň polovina se skláněla nad dřevěnou bednou, se smíchem o ni pleskala kartami a házela na ni mince. Nejvyšší z nich na Saru zamrkal, ale její pozornost zaujal menší muž za ním.

Stál stranou od zbytku skupiny a mlčky se díval na zvlněné moře. Měl nazrzlý, úhledně zastřižený plnovous a vlněný oblek, obnošený, ale čistý. Sara pozorovala, jak si sejmul z obličejce brýle s drátěnými obroučkami, vytáhl z kapsy kapesník a začal čistit kulatá sklíčka.

Počínal si jemně, pečlivě a pomalu, držel brýle, jako kdyby se obával, že jim může ublížit. Jako kdyby to byla křídla nějakého zraněného ptáka, a ne dvě čirá a tvrdá skla.

Sara k němu vmžiku přistoupila, ukázala na kapesník v jeho ruce a požádala ho o pomoc. „Prosím,“ oslovila ho mile, „směla bych si ho půjčit pro mou sestru? Stojíš támhle u zábradlí – ta dívka s copy.“

Muž si nasadil brýle a zamžoural. „U zábradlí, říkáš? Tak daleko nevidím. Nemám tak ostrý zrak, jak bych měl mít. Ale velice rád ti pomůžu.“ Saře se cosi pohnulo v hrudi. Věděla, že když se většina mužů podívá na její sestru, všímají si jen její dokonalé pleti a křivek pod šaty. V jejich vesnici každý muž nad patnáct let při každé příležitosti přiskakoval Hindel na pomoc. Nosili za ni od řeky vědra s vodou, sbírali jablka, která jí spadla z vozíku. Sara vi-

děla jejich vlčí úsměvy, lačné pohledy i slídivé ruce. Tento drobný, slabozraký cizinec však jednal pouze ze zdvořilosti.

Když ho odváděla k zábradlí, zpoza mraku nad jejich hlavami vyhlédlo slunce. Sara zamžikala a pak ještě jednou. Zdálo se jí to, nebo prostor mezi její starší sestrou a tím krátkozrakým mužem překlenul jediný paprsek zlatého světla? „Jmenuju se Aaron,“ představil se cizinec, zatímco pospíchal za Sarou.

O tři měsíce později si v New Yorku, v synagoze s jedinou místností na Rivington Street, Hindel Aarona vzala. Na malé oslavě, která proběhla na střeše budovy, visela z dřevěných tyčí elektrická světla a hosté si brali koláče z připravených táčů. Sařina matka vyprávěla každému, kdo byl ochotný poslouchat, že mladý pár seznámila nevěstina mladší sestra. „Věřili byste tomu?“ ptala se hostů. „Poslala jsem ji pro kapesník, a ona se vrátila s ženichem.“ Někteří hosté nevěřícně vrtěli hlavami, ale většina se usmívala a blahopřála. *Máte šikovnou děvenku, říkali. Právě požehnaní pro vaši rodinu.*

Když hosté snědli všechny koláče a vypili všechnu kořalku, přistoupil k Saře rabín – podsaditý muž se širokým kožešinovým kloboukem – a tiše jí požehnal. „Pověz mi o té lodi,“ vyzval ji rabín Sheinkopf. „Desítky mužů nosí kapesníky. Proč sis vybrala zrovna Aarona? Proč jsi požádala o pomoc jeho?“

Sara si dávala s odpovědí načas. Vybírala slova jako ovoce na trhu, nad každým se zamýšlela, než ho pronesla. „Byl jiný než ostatní muži. Ti hráli karty a sázeli, ale on stál stranou. Čistil si brýle.“

„Aha,“ řekl rabín. „Takže z nich byl nejrozvážnější a nejučenější?“

Sara zavrtěla hlavou. „To ani ne. Nebyl rozvážný, jen chudý. A v těch brýlích nevypadal jako učenec. Otíral z nich prach a mžoural. Když jsem mu ukázala Hindel, ani ji pořádně neviděl...“

„Takže jsi vybrala někoho, kdo by se o tvou sestru nezajímal pouze kvůli jejímu fyzickému vzhledu?“

Sara zaváhala. „Částečně,“ připustila. Chápala, že ačkoliv rabín hledá odpovědi, neví toho dost, aby jí položil správnou otázku. Uvědomovala si, že nejdůležitější na jejich setkání nebylo to, co ji přivedlo k Aaronovi, ale to, co viděla vzápětí. Nechtěla rabínovi lhát, ale nenapadalo ji, jak by mu to měla vysvětlit. Nakonec se zvedla na špičky a zašeptala mu ten příběh do ucha.

Když popsala paprsek světla, který mezi nimi viděla, rabína to podle všeho nepřekvapilo. Naopak se mu zajiskřilo v očích. „To je tvoje poslání,“ řekl Saře. „Ještě jsi mladá, ale ono počká.“

„Nerozumím,“ odpověděla. „Co tím myslíte?“

„Světlo, které jsi viděla mezi svou sestrou a jejím manželem, nebyl odraz sluneční záře. Máš dar vidět světlo, které zazáří, když se setkají dvě spřízněné duše.“

Ať už to bylo rabínovými slovy, douškem brandy, který jí dal otec, nebo mihotáním těch podivných elektrických žárovek, Saru najednou rozbolela hlava. Rabínův hlas připomínal pozdně letní déšť – byl jemný, ale vytrvalý a neodbytný. Jeho následná slova se jí vryla do mysli a zůstala s ní po celý zbytek života.

„Saro Glikmanová, jsi dohazovačka sňatků. *Šadchnte* pro tento zvláštní nový svět.“

ABBY

1994

Tu noc, kdy babička Sara zemřela, se o ní Abby zdálo. Ve snu ji viděla do těch nejostřejších a nejmenších podrobností. Sara vypadala stejně jako v reálném životě – mírně buclatá žena, sto padesát centimetrů vysoká, v pohodlných botách, černých volných kalhotách a pletené vestě. Obličej měla vrásčitý, ale jemný, vlasy čerstvě nabarvené odstínem „Šampaňská blond“. Když se Abby ráno vzbudila, v hlavě jí zněl babiččin hlas. *Snad by tě nebylo, kdybys mi ve svém snu dopřála lepší šaty. Nebo kdybych byla aspoň o trochu vyšší a štíhlejší.*

Babička Sara zemřela pokojně ve spánku, s úsměvem na rtech, se štosem novin na nočním stolku a prázdným táckem od koláčů

na podlaze. Poslední den života si vyšla na pětakilometrovou procházku po svém sousedství na Upper West Side. Večer se při telefonickém rozhovoru s Abby zmínila o plánované návštěvě sousedky. „Zítřka v deset přijde paní Levitzová. Slíbila jsem, že udělám skořicovou babku, ale po ránu nemám ráda shon, takže jsem upekla dvě už dneska odpoledne. Jednu jsem ti dala do mrazáku – vezmeš si ji v neděli, až přijdeš.“

Abby si na babku nevzpomněla až do příštího rána, kdy jí do práce zavolala matka, aby jí pověděla tu zprávu. Sara neotvírala na klepání paní Levitzové, a ta tedy požádala vrátného o klíč. Sařina předsíň byla temná a tichá. Nevoněla tu káva, neprobíhala žádná činnost, neozýval se žádný hluk. Zavolali sanitku, ale už bylo pozdě.

Abby zavřela dveře kanceláře a cítila, jak se jí po tvářích koulejí slzy. Nemohla uvěřit, že babička zemřela. Před čtrnácti lety opustila Floridu, kde žila na penzi, a přijela Abbyině matce pomáhat s výchovou dvou dcer. V zimě, když New York zešedl a zasypal ho sníh, se Abby babičky ptala, jestli se jí někdy nestýská po pláži. I za nejchladnějších, nejmrazivějších dnů se babička Sara vždycky usmála a zavrtěla hlavou. „Ty a tvoje sestra jste moje sluníčka,“ řekla. „Kdo by se v mém věku snažil nacpat do plavek?“

Abby se zadívala na jedinou fotografii, kterou měla na stole – byla na ní se svou sestrou a babičkou. Snímek vznikl na oslavě Sařiných devadesátin a všechny tři na něm zvedají sklenky se šampaňským. Abby měla rozpuštěné vlasy, dlouhé, tmavé a vlnité, zatímco Hannah si sepnula světlejší vlasy sponkami ve tvaru květin. Babička byla uprostřed, mezi oběma vnučkami, a zářivě se usmívala do fotoaparátu.

Abby si přitiskla rámeček se snímkem k srdci a představila si babiččin hlas – neurčitě starosvětský přízvuk, který bylo slyšet hlavně v samohláskách, dávno zapomenuté melodie, které si tiše pobrukovala. Vybavila si, kdy se viděly naposledy: před dvěma dny na každotýdenním nedělním obědě. Zprávy byly plné rozvodu

Nicholsových a babička na něj samozřejmě přivedla řeč. Abby pracovala jako rozvodová právnička a Saru její zaměstnání fascinovalo – pravidelně se jí vyptávala na různé podrobnosti z práce.

„Dneska jsem četla článek o té herečce a o tom milionáři. Zastupuje ji tvoje firma, vid’?“ Babičce Saře se jiskřilo v očích jako rošťáckému dítěti.

„Babi, víš přece, že nemůžu mluvit o svých případech. Je to důvěrné, vzpomínáš?“

Sara zvedla ruku. „Nemusíš říkat ani slovo. Mám dvě dobré oči a dvě dobré uši. Sleduju zprávy. Čtu noviny. Už vím všechno, co potřebuju vědět. Pro ty dva to nekončí, ani zdaleka.“

Abby zasténala a zakryla si obličej rukama. „Právě jsi řekla, že jsi o nich četla články! Jak si můžeš myslet, že není po všem?“

„Nevěřím ničemu z toho, co čtu. Ty si snad myslíš, že to, co tisknou, je pravda?“

„Babi, už jsem říkala, že se o tom nemůžu bavit. Víم jenom, že pracuju dvanáct hodin denně pro lidi, kteří spolu nechtějí být ani v jedné místnosti.“

Sara se zvedla z pohovky, dolila Abby kávu a znovu se posadila na žinylkové polštáře. „Drahoušku, nesmíš tolik pracovat. Ten rozruch brzy vyvane. Ti dva spolu zůstanou a basta.“

„Ale babi, Michelle Nicholsová byla u nás ve firmě jenom minulý týden třikrát!“

Sara pokrčila rameny a napila se kávy. „Vidím, co vidím, a víم, co víم. Žádný rozvod neproběhne. Klidně to řekni své šefové.“

„Mám jí říct, že to je babiččin odborný názor?“ Abby slyšela řadu příběhů z dob, kdy babička působila jako dohazovačka sňatků – nejdřív jako mladá dívka na Lower East Side a později jako mladá matka po válce. Už přes čtyřicet let nic takového nedělala, ale pořád s oblibou o záležitostech srdce poučovala ostatní. Občas to mezi nimi vedlo k rozepřím, zvlášť když se Sara snažila své svobodné vnučce radit. Vlastně to byla jediná věc, kvůli které se kdy dohadovaly.

„Klidně se směj, jestli chceš, ale ano, takový je můj názor. Jsem stará, ale pořád mám dobré instinkty.“

Když Abby neodpověděla, babička pokračovala. „Tak například poznám, když moje vnučka není šťastná.“

„Nech toho, babi. Jsem spokojená. Už jsem ti říkala, že je všechno v pořádku. Líbí se mi můj byt, mám prima přátele a opravdu velké štěstí, že jsem sehnala takové místo.“

„Štěstí máš, když vyhraješ v loterii. Ne když dřeš osmdesát hodin týdně.“

Abby vzdychla. „Prosím tě, nezačínej zase o mé pracovní době...“

„Takovou práci nemůžeš dělat donekonečna. Každý den tě čeká nový kopanec do *kishke*...“

„Nikdo mě nekope do *kishke*, babi. Ano, pracuju hodně tvrdě. Ano, pokaždé to není zrovna... povznášející práce. Ale je pro mě důležitá.“

„Kdo říká, že není? Jsem všemi deseti pro rozvody – taková možnost je nutná. Nejen pro lidi, jako jsou tvoji rodiče, ale i pro další. Pro ty, kteří jsou ještě míň šťastní...“ Na chvíli se odmlčela. „Ti, co jsem dala dohromady já, se samozřejmě nikdy rozvádět nemuseli.“

„To neznamená, že všichni byli šťastní. Časy se změnily.“

Babička vzala Abby za ruku, jemně ji stiskla a přiložila si ji k tváři. „Poslouchej mě, drahoušku. Některé věci se nikdy nezmění. Copak si nepamatuješ příběhy, které jsem ti vyprávěla? Měla jsem tě přimět, abys lépe poslouchala.“ Sara se naklonila k Abby a povzdychla si. „Jednoho dne, má úžasná skeptičko, tady nebudu a všechny moje příběhy budou patřit tobě. A až se to stane, snaž se nezapomenout na to, co jsem tě naučila. Kdo ví? Třeba sama najdeš několika lidem lásku.“

Láska. „Babi, víš, co si o tom myslím. Po všem, čím si prošla mamka, prostě v manželství nevěřím.“

„Já vím, já vím. Ale poslouchej mě, drahoušku. Mezi tvými rodiči nikdy láska nebyla. Vůbec se neměli brát.“

Abbyini rodiče oznámili svým dcerám rozvod nad zmrzlinovými poháry na Central Park South. Rumpelmayerova kavárna v koutku hotelu St. Moritz byla vyhlášena zmrzlinami, vynikajícím sladkým pečivem a promyšlenou výzdobou. Abbyina mladší sestra z ní byla nadšená – líbili se jí plyšové medvídci na stolech i světle růžové stěny. Jít sem byl otcův nápad, ale Abby jeho lest neoklamala. Ve dvanácti letech byla velice všímavá. Viděla matčiny uplakané líce. Slyšela pozdně večerní hádky, které se ozývaly z ložnice rodičů. A nejhorší bylo, že cítila neznámý parfém – hutnou kombinaci pižma a okvětních plátek růží –, který ulpíval na klopách otcova kabátu a který nedokázala vymazat nebo přebít žádná z vůní, jež se vznášely v kavárně – kakaová ani máslová, vanilková ani skořicová.

Abby nemohla odmítnout rodinnou vycházku, ale otec ji zase nemohl přinutit, aby si ji užívala. Bez úsměvu se dívala, jak zmrzlinový pohár, který pro ni objednal, taje a roztéká se. Nepoddajná kůže bot jí svírala prsty a dřela ji na zadní straně pat. Sponky, jež jí přidržovaly tmavé, neposlušné lokny vlasů, ji tahaly za kůži na hlavě jako miniaturní zuby. Proč se museli tak nastrojít? Proč předstírají, že mají co slavit? Na dnešním dnu bylo všechno špatně.

Abby si byla jistá, že matka cítí totéž. Drobná a bledá Beverly si nechala přinést hrnek černé kávy – vhodný nápoj pro tuto pochmurnou příležitost. Abbyin otec si objednal přehnaně velkou zmrzlinovou limonádu se šlehačkou a s třešní úplně nahoře. Na tom, jak ji polykal, bylo něco odporného. Za normálních okolností si dezert nedával, ale dnes, jak tvrdil, šlo o „zvláštní příležitost“.

„Děvčata,“ oslovila je matka a nevěšmala si manželova srkání. „Váš otec a já s vámi chceme něco probrat.“

„Moment, Bev.“ Otec vysál zbytek limonády růžovo-bíle pruhovaným brčkem a vytáhl z kapsy saka dvě sametové krabičky. „Nejdřív jim chci dát tyhle dárky.“ Hannah nadšeně vypískla, když

uviděla stříbrný medailónek ve tvaru srdce, ale Abby se jen zamračila a nechala krabičku ležet na stole.

„Phile,“ procedila matka přes sevřené zuby. „O tomhle jsme přece mluvili. Dohodli jsme se, že dnes nejsou dárky vhodné.“

Otec se uculil a zvedl ruce k ramenům, dlaněmi dopředu, jako kdyby se vzdával. „Dostala jsi mě,“ řekl. „Asi jsem porušil pravidla.“

„Nedělej ze mě tu špatnou,“ zašeptala Abbyina matka. „Tohle jsi chtěl ty.“

Abby se podívala na otce, jestli z jeho obličeje vyčte nějaké odpovědi. Věděla, že ho řada lidí považuje za pohledného – že všechny jeho rysy (výška, ostře řezaná brada, tmavé vlasy) se skládají v atraktivního dvaadvaceticetiletého muže. V poslední době si však všimla i nenápadných, ošklivých znaků: výsměšně povytažených obočí, rtů zkřivených úšklebkem. Začal vypadat jako jiný člověk.

Hannah byla ještě příliš malá, než aby si toho všimla, ale Abby dávala pozor za obě. Zaznamenala i změny v otcově chování a náhlé zvraty nálad, jako když loď něco nečekaně vychýlí z kurzu. Počítala večery, kdy přišel z práce pozdě, dokud jich nebylo tolik, že další počítání ztratilo smysl.

„Chceš se rozvést, vid’?“ řekla nahlas. Když otec neodpověděl, zopakovala otázku.

„Pst,“ zasykl. „Mluv tišeji.“ Přistrčil k ní sametovou krabičku. „Nechceš otevřít dárek, který jsem ti koupil?“ Jeho zářivý úsměv vypadal uměle, hodil se spíš pro televizního moderátora než pro otce.

„No dobře,“ přiznal nakonec, když Abby mlčela. „Ano, požádal jsem vaši matku o rozvod.“ Abby vzala sestru za ruku a pod stolem ji stiskla. Otec mezitím pokračoval. „Někdy se manželé rozejdou, ale to neznamená, že je to něčí vina. Pořád budu váš otec. Pořád budeme rodina.“

„Odstěhuješ se?“

„Pořídím si vlastní byt,“ vysvětlil. „Vy dvě budete během týdne u mamky a každý druhý víkend půjdete ke mně.“